

Antivaxeři (a)nebo nepodvolení? Šíření příspěvků o demonstracích proti očkování a opatřením na Facebooku

doc. PhDr. Alice Němcová Tejkalová, Ph.D., Mgr. Victoria Nainová,
Mgr. Veronika Macková, Ph.D.

T A
Č R

FAKULTA
SOCIÁLNÍCH VĚD
Univerzita Karlova

MUNI
MED Institut
biostatistiky
a analýz

newton media

Úvod

- Demonstrace proti očkování a protipandemickým opatřením namířeným k potlačení onemocnění COVID-19 rozdělují společnosti na celém světě. Následující analýza se zaměřuje na to, jací jsou lidé, kteří informace o demonstracích šíří, jak je komentují a co dalšího kromě těchto příspěvků veřejně postují na své facebookové profily.
- Pro srovnání byly zvoleny neutrální, faktické příspěvky zveřejňované na facebookové stránce iDNES.cz a tendenční, dezinformační příspěvky webu Protiproud.cz.
- Základním předpokladem bylo, že příspěvky z iDNES.cz budou sdílet i lidé, kteří s demonstracemi nesouzní, zatímco texty Protiproud.cz bude sdílet publikum společně s dalšími dezinformacemi. Analýza ale objasnila, že tento typ zpráv v podstatě výhradně šíří právě lidé sdílející nepravdivá a manipulativní sdělení k různým dalším tématům typu rusko-ukrajinských vztahů, migraci či postavení žen ve společnosti. Za své postoje se nestydí, naopak je staví na odív a rezonují s označením sebe jako tzv. nepodvolených či svobodných. Lidé dodržující protipandemická opatření a bojující za lidská práva, která tato sociální skupina neuznává, jsou napadáni a označováni za západní (zejména americké) agenty, případně stádo ovcí, a jsou zesměšňováni.

Metodologie

- Pro účely této analýzy byly vybrány 3 nejdílenější příspěvky na facebookové stránce nejvíce sledovaného českého zpravodajského média iDNES.cz a dezinformační stránky Protiproud.cz týkající se demonstrací proti očkování a protipandemickým opatřením v období 17. 11. 2021 – 31. 1. 2022.
- Ke zmapování počtu a způsobu sdílení, stejně jako podpory či opozice komentářů vůči demonstracím, byla použita kvantitativní obsahová analýza. Pokud je u komentářů uvedeno, že vyznění komentáře nešlo určit, je to proto, že docházelo k diskuzím jednotlivých komentujících mezi sebou bez vztahu k tématu. Některé komentáře a sdílené texty nešly dále dohledat, bylo to jednak kvůli jejich neveřejnosti, jednak již mohly být smazány. Jako tzv. druhá sdílení jsou označeny další počty sdílení příspěvků těch, kteří nasdíleli na svůj profil původní text z média.
- Kvalitativní metody byly aplikovány při rozboru obsahu sdílených textů a témat komentářů i dalšího obsahu na profilech sdílejících.
- Celkem bylo analyzováno 1793 komentářů k šesti příspěvkům a veřejný obsah u 505 profilů sdílejících.

iDNES.cz – analyzované příspěvky a jejich šíření

iDNES.cz 21. listopadu 2021 · 🌐

Demonstrace proti epidemickým opatřením v Haagu se v sobotu večer zvrhla v násilí. Protestující zapalovali auta a házeli na policisty kamení a další předměty. Protestovala se i v dalších městech v Evropě.

iDNES.cz

IDNES.CZ
Evropou zmitají demonstrace. Ve Vídni nesli žluté hvězdy, v Haagu hořela auta - iDNES.cz

👍❤️ 3,1 tis. 862 komentářů 730 sdílení

iDNES.cz 20. listopadu 2021 · 🌐

Tisíce lidí se v sobotu v centru Vídně zúčastnily demonstrace proti epidemickým opatřením. Stovky lidí se sešly také ve čtvrtek v Paříži před rakouskou ambasádou.

iDNES.cz

IDNES.CZ
Ve Vídni se sešly tisíce odpůrců lockdownu a povinného očkování - iDNES.cz
Tisíce lidí se v sobotu v centru Vídně zúčastnily demonstrace proti epidemickým opatřením...

👍❤️ 1,2 tis. 368 komentářů 91 sdílení

iDNES.cz 22. listopadu 2021 · 🌐

Účastníci další protestní akce proti protiepidemickým opatřením se shromáždili u Pražského hradu.

iDNES.cz

IDNES.CZ
Demonstranti opět bouří v Praze. U Hradu se jich sešly stovky - iDNES.cz
Účastníci další protestní akce proti protiepidemickým opatřením se shromáždili u Pražskéh...

👍😡❤️ 1,3 tis. 589 komentářů 88 sdílení

Nejsdílenější příspěvky na facebookové stránce iDNES.cz k tématům demonstrací a protestů proti očkování či protipandemickým opatřením v období 17. 11. 2021 – 31. 1. 2022.

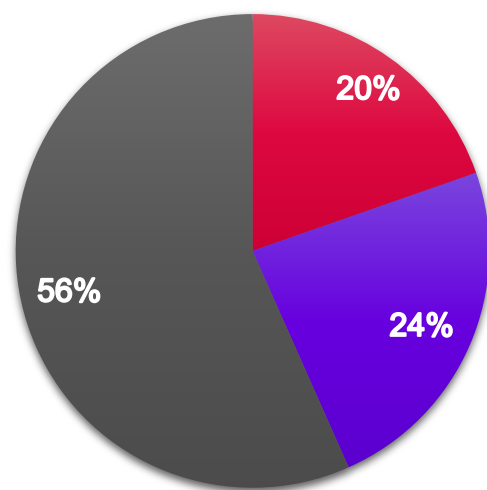
iDNES.cz – nejsdílenější příspěvek

Pešková, Daniela & ČTK. **Městy v Evropě zmítají demonstrace. Haag a hořící auta, Vídeň a žluté hvězdy.**

Facebook iDNES.cz 21. 11. 2021

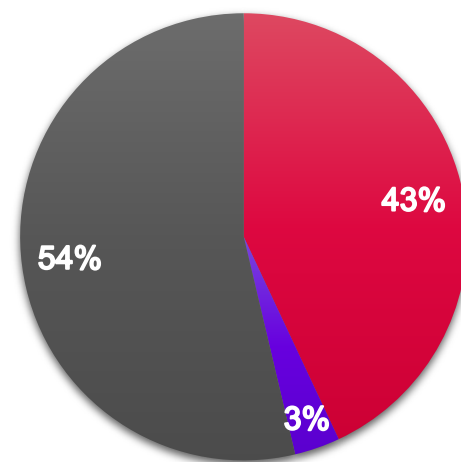
3117 reakcí, 865 komentářů, 730 sdílení (k 9. 2. 2022 14:07)

Vyznění komentářů u příspěvku

■ Podporující ■ Nepodporující ■ Nelze určit

Způsob sdílení

■ Bez doprovodného textu
■ S doprovodným textem
■ Nelze určit

Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: 323 ze 338 přístupných
– další sdílené zdroje: AC24, CZ24, Raptor TV, SputnikNews, Zivot.org, Aeronet, Karel Janeček, Parlamentní listy.

Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: 251.

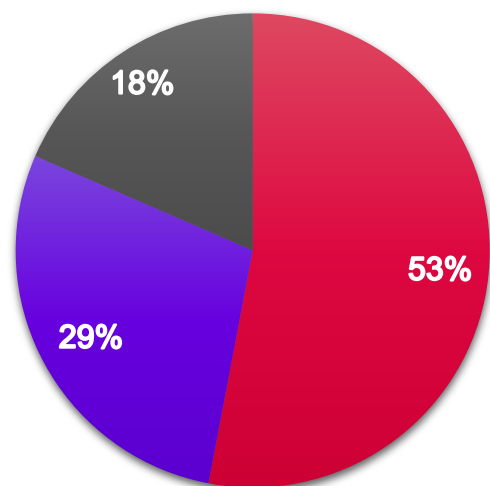
iDNES.cz – 2. nejsdílenější příspěvek

Pešková, Daniela & ČTK. **Ve Vídni se sešly desetitisíce odpůrců lockdownu a povinného očkování.**

Facebook iDNES.cz 20. 11. 2021

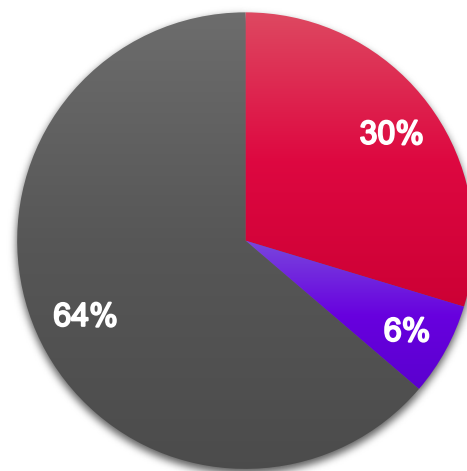
1256 reakcí, 368 komentářů, 91 sdílení (ke 4. 2. 2022 15:39)

Vyznění komentářů u příspěvku

■ Podporující ■ Nepodporující ■ Nelze určit

Způsob sdílení

■ Bez doprovodného textu
■ S doprovodným textem
■ Nelze určit

Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: 31 ze 33 přístupných

– další sdílené zdroje:
ŽivotvČesku.cz, Otevři svou mysl.

Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: 13.

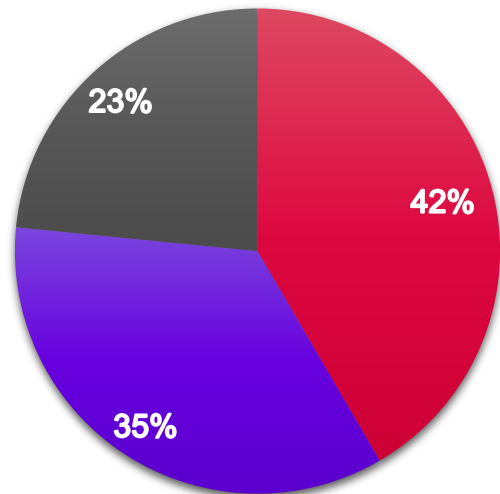
iDNES.cz – 3. nejsdílenější příspěvek

Vlachos, Rémy. **Odpůrci covidových opatření prošli Prahou. Žádali svobodu neočkovaných.**

Facebook iDNES.cz 22. 11. 2021

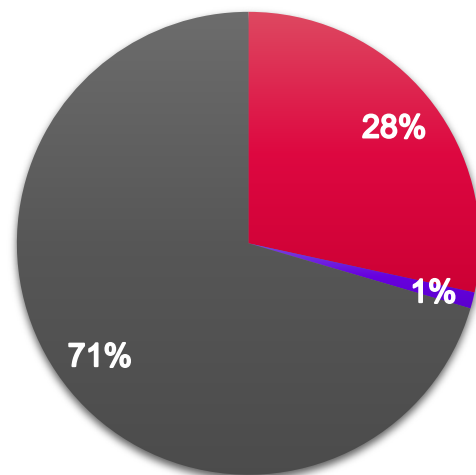
1357 reakcí, 589 komentářů, 88 sdílení (ke 4. 2. 2022 15:36)

Vyznění komentářů u příspěvku

■ Podporující ■ Nepodporující ■ Nelze určit

Způsob sdílení

■ Bez doprovodného textu
■ S doprovodným textem
■ Nelze určit

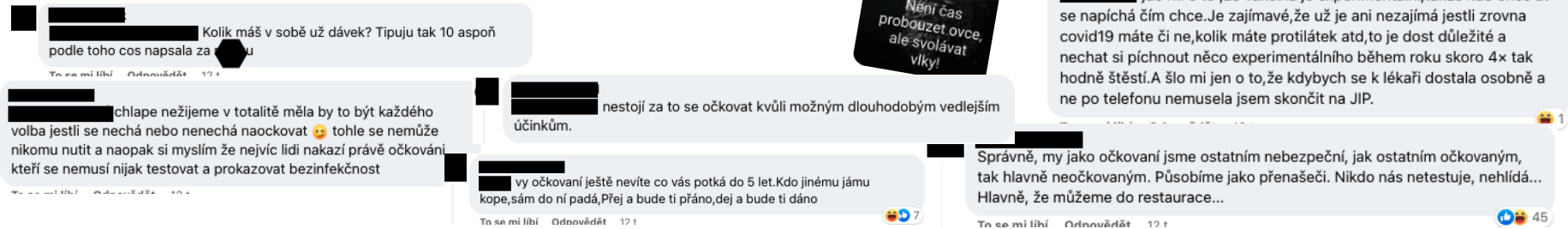
Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: 25 ze 26 přístupných.

Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: 5.

Obsah článků iDNES.cz a reakce čtenářů

- Články popisují průběh tuzemských i zahraničních demonstrací vč. organizátorů, kterými jsou u nás hnutí Otevřeme Česko – Chcípí PES, Svobodná strana Rakouska a Florian Philippot v zahraničí. Autoři článků seznamují čtenáře i s tím, jaká hesla měli odpůrci na svých transparentech, jako např. „*Máme toho dost*“, ale také „*V jednotě je síla*“. Nechybí ani kritika politických aktérů, u nás mj. primátora hl. m. Prahy Zdeňka Hřiba, Adama Vojtěcha i epidemiologů Romana Prymuly a Rastislava Maďara. Informují nás, že v Rakousku odpůrci prostřednictvím transparentů porovnávali současnou situaci s tou v roce 1938, ale také přirovnávali kancléře Alexandra Schallenbergera k lékaři Josefovi Mengelemu, kterému se přezdívalo Anděl smrti.
- Komentáře čtenářů lze podle obsahu rozdělit do následujících tematických skupin:

Očkování jsou ovce, kteří se nechali naočkovat experimentální vakcínou, a jsou stejně nakažliví.

Kolik máš v sobě už dávek? Tipuju tak 10 aspoň podle toho cos napsala za [redacted]

[redacted] chlape nežijeme v totalitě měla by to být každého volba jestli se nechá nebo nenechá naočkovat 😊 tohle se nemůže nikomu nutit a naopak si myslím že nejvíc lidí nakazí právě očkování kteří se nemusí nijak testovat a prokazovat bezinfekčnost

[redacted] nestojí za to se očkovat kvůli možným dlouhodobým vedlejším účinkům.

[redacted] vy očkování ještě nevíte co vás potká do 5 let.Kdo jinému jámu kope,sám do ní padá,Přej a bude ti přáno,dej a bude ti dáno

Nějí čas probouzet ovce, ale svolávat vlky!

[redacted] jde mi o to ,že vakcína je experimentální,takže kdo chce at se napichá čím chce.Je zajímavé,že už je ani nezajímá jestli zrovna covid19 máte či ne,kolik máte protilátek atd,to je dost důležité a nechat si píchnout něco experimentálního během roku skoro 4x tak hodně štěstí.A šlo mi jen o to,že kdybych se k lékaři dostala osobně a ne po telefonu nemusela jsem skončit na JIP.

Správně, my jako očkování jsme ostatním nebezpeční, jak ostatním očkováním, tak hlavně neočkováním. Působíme jako přenašeči. Nikdo nás netestuje, nehledá... Hlavně, že můžeme do restaurace...

Neočkování by si měli léčení a hospitalizaci hradit ze svého, protože zbytečně zatěžují zdravotnický systém.

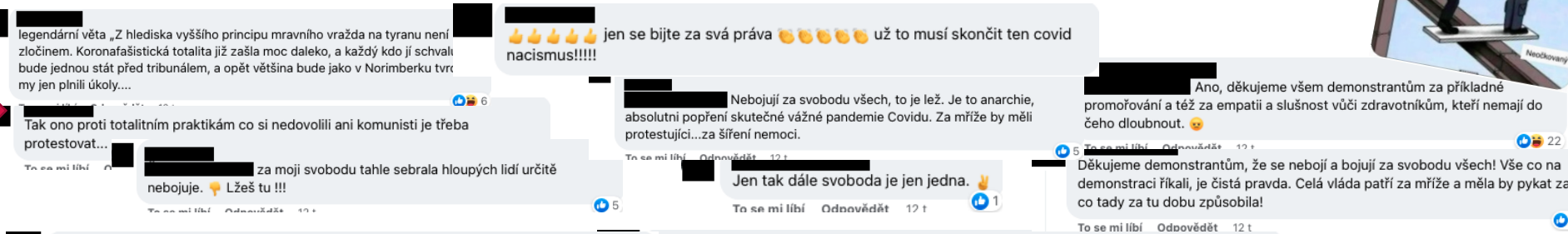

[redacted] Nepřeju to nikomu, ale kdyby tam končili jen "covid-pitomci", nebylo by to aspoň tak nespravedlivé. Ale všechno vždy odnáší především nevinní, včetně zdravotnického personálu, kterému banda bezohledných a sobeckých jedinců ztrpčuje práci.

[redacted] Snad bude jejich cesta do vysněného penálu rychlá a nebudou příliš obtěžovat zdravotnický personál. A ten jim v jejich cíli snad také pomůže, když jim nebude zbytečně do těla dávat mixy léků u kterých netuší, co to udělá za 20 let

[redacted] pro mě a za mě at si každý dělá co chce, ale pokud není očkováný a jde do špitálu s covid a si ho platí :-))) a je vymalováno.

Demonstranti (ne) bojují za naši svobodu proti „koronafašismu“ a „totalitě“.

legendární věta „Z hlediska vyššího principu mravního vražda na tyranu není zločinem. Koronafašistická totalita již zašla moc daleko, a každý kdo jí schvalí bude jednou stát před tribunálem, a opět většina bude jako v Norimberku tvrdit my jen plnili úkoly....

[redacted] jen se bijte za svá práva 🙌🙌🙌🙌🙌 už to musí skončit ten covid nacismus!!!!

[redacted] Nebojují za svobodu všech, to je lež. Je to anarchie, absolutní popření skutečné vážné pandemie Covidu. Za mříže by měli protestující...za šíření nemoci.

[redacted] Ano, děkujeme všem demonstrantům za příkladné promořování a též za empatii a slušnost vůči zdravotníkům, kteří nemají do čeho hloubnout.

Tak ono proti totalitním praktikám co si nedovolili ani komunisti je třeba protestovat...

[redacted] za moji svobodu tahle sebrala hloupých lidí určitě nebojuje. 🙌 Lžeš tu !!!

Jen tak dále svoboda je jen jedna.

Děkujeme demonstrantům, že se nebojí a bojují za svobodu všech! Vše co na demonstraci říkali, je čistá pravda. Celá vláda patří za mříže a měla by pykat za to, co tady za tu dobu způsobila!

Média plná lží a propagandy.

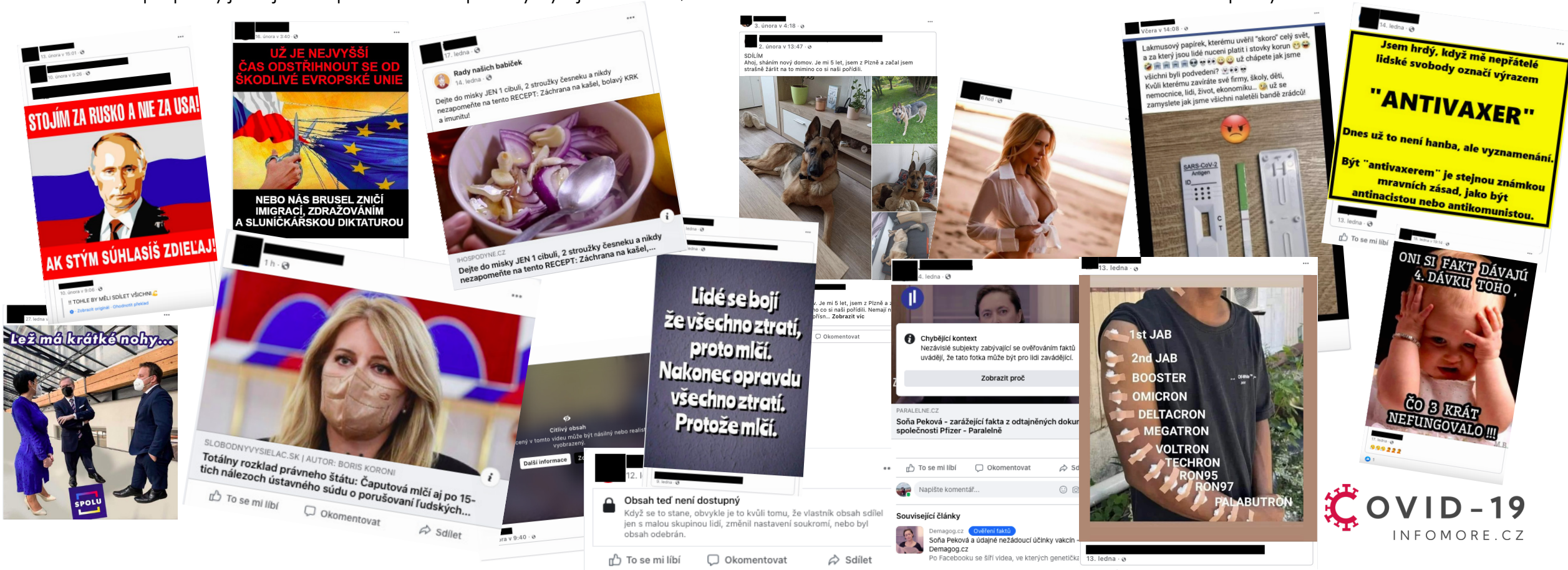
Tisíce?Vy v počtech nejste asi nejlepší páni novináři 🙄🙄🙄
Že už vás všechny hamba nefakujete.Nechcete se na ty lži už vykašlat a začít psát pravdu.Co vaše svědomí.

PROLHANÁ MÉDIA !!! těch lidí bylo mnohem mnohem více

Bylo jich tam mnooohem víc. i Dnes, jste lháři prolhaní, že vám není hamba.

Obsah profilů sdílejících

- Většina sdílejících má na svých profilech příspěvky, ve kterých nesouhlasí se současnou politikou vlády u nás i na Slovensku. Vyčítají nové české vládě jejich postupy v souvislosti s koronavirovou pandemií. Prezident Čaputové vytýkají rozhodnutí o povolení vjezdu a pobytu amerických vojsk jako reakci na eskalující situaci mezi Ruskem a Ukrajinou. Sdílející vyjadřují takové názory, které nepodporují západní politiku.
- Na profilech sdílejících mužů i žen se objevují příspěvky se zvířaty, recepty mj. pro silnější zdraví a imunitu. U mužů se vyskytují příspěvky s lechtivými fotografiemi polonahých žen, aut a hudebních interpretů. Obě pohlaví sdílejí na profilech příspěvky s motivačními citáty různé tematiky a také vtipy. Nechybějí příspěvky, které vyjadřují a podporují naladění sdílejících vůči současné pandemii, očkování proti onemocnění COVID-19 a přijatým protipandemickým opatřením.
- Některé příspěvky již nejsou na profilech dostupné. Vyskytují se i takové, které sociální síť Facebook označila za dezinformační a zároveň poskytla ověřená fakta.

Protiproud.cz – analyzované příspěvky a jejich šíření

Protiproud
29. ledna v 12:45 · 🌐

Vzpouza nabírá na obrátkách: V Bruselu, v Praze i za mořem. Konvoj svobody má už 70 kilometrů. Theo Fleury: Vraťte nám svobodu! Fialova vláda sprostě lže. Očkovací vyhláška dál platí. Inspirujeme se Kanadany k povstání?

PROTIPROUD.CZ

Vzpouza nabírá na obrátkách: V Bruselu, v Praze i za mořem. Konvoj svobody má už 70 kilometrů. Theo Fleury: Vraťte nám svobodu! Fialova vláda sprostě lže. Očkovací vyhláška dál platí. Inspirujeme se Kanadany k povstání?

👍❤️ 411

28 komentářů 92 sdílení

Protiproud
13. prosince 2021 · 🌐

Nepodvolení opět promluvili: Blíží se "pokličková revoluce"? Praha bouří - stejně jako Vídeň a další evropská města. Tisíce demonstrantů před Babišovou a Vojtěchovou Strakovkou. Přidali se už i policisté a hasiči

PROTIPROUD.CZ

Nepodvolení opět promluvili: Blíží se "pokličková revoluce"? Praha bouří - stejně jako Vídeň a další evropská města. Tisíce demonstrantů před Babišovou a Vojtěchovou Strakovkou. Přidali se už i policisté a hasiči

👍❤️ 375

67 komentářů 86 sdílení

Protiproud
8. ledna v 17:30 · 🌐

Lékaři, zdravotníci, policisté, hasiči a studenti vládě vzkazují: Násilím se očkovat nedáme! Na Šeberáku vyzvali nepodvolení své kolegy k odvaze. Zdravotní sestra: Šlo jen o prachy. Covid byl jen předehra. To hlavní teprve přijde

PROTIPROUD.CZ

Lékaři, zdravotníci, policisté, hasiči a studenti vládě vzkazují: Násilím se očkovat nedáme! Na Šeberáku vyzvali nepodvolení své kolegy k odvaze. Zdravotní sestra: Šlo jen o prachy. Covid byl jen předehra. To hlavní teprve přijde

👍❤️ 191

22 komentářů 80 sdílení

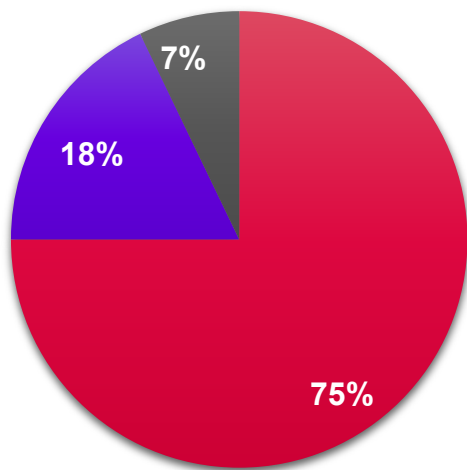
Nejsdílenější příspěvky na facebookové stránce Protiproud.cz k tématům demonstrací a protestů proti očkování či protipandemickým opatřením v období 17. 11. 2021 – 31. 1. 2022.

Protiproud.cz – nejsdílenější příspěvek

Kopecký, Pavel. **Vzpoura nabírá na obrátkách**. Facebook Protiproudu 29. 1. 2022

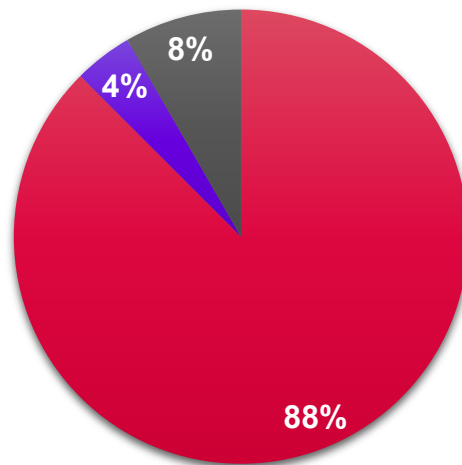
411 reakcí, 28 komentářů, 92 sdílení (ke 13. 2. 2022 18:54)

Vyznění komentářů u příspěvku

■ Pozitivní ■ Negativní ■ Nelze určit

Způsob sdílení

■ Bez doprovodného textu
■ S podpurným textem
■ Nelze určit

Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: 41 ze 42 přístupných

– další sdílené zdroje:
SputnikNews, Aeronet, Karel Janeček, Parlamentní listy, CZ24, Aeronet, TV Šalingrad.

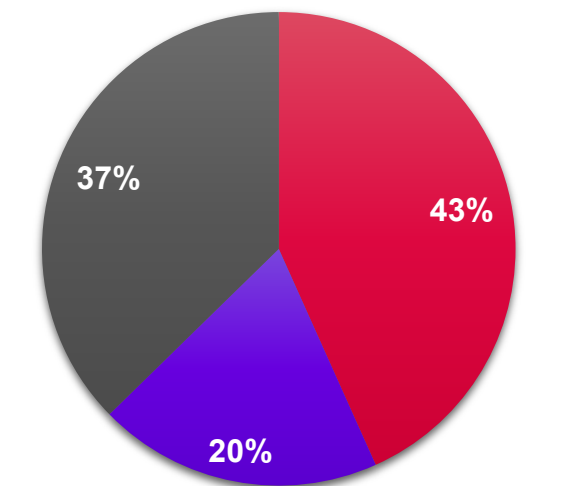
Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: 15.

Protiproud.cz – 2. nejsdílenější příspěvek

Pokorný, Radek. **Nepodvolení opět promluvili.** Facebook Protiproudu 13. 12. 2021

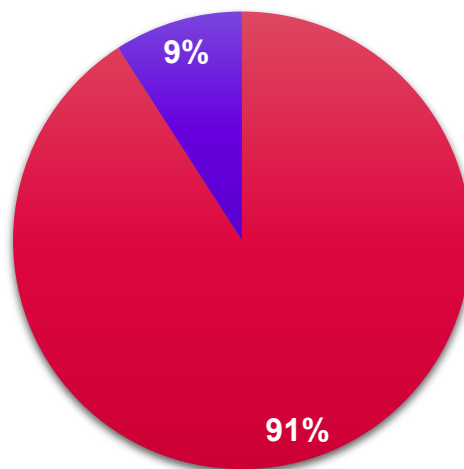
375 reakcí, 67 komentářů, 85 sdílení (ke 14. 2. 2022 18:31)

Vyznění komentářů u příspěvků

■ Pozitivní ■ Negativní ■ Nelze určit

Způsob sdílení

■ Bez doprovodného textu
■ Nelze určit

Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: **39** ze 40.

Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: **15** – 10 sdíleními se na tom podíleli sledující jednoho osobního profilu.

Protiproud.cz – 3. nejsdílenější příspěvek

Pokorný, Radek. **Lékaři, zdravotníci, policisté, hasiči a studenti vládě vzkazují: násilím se očkovat nedáme!** Facebook Protiproudu 8. 1. 2022

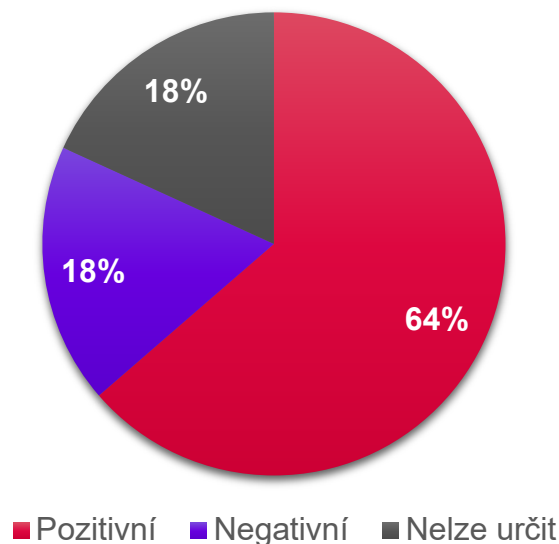
191 reakcí, 22 komentářů, 80 sdílení (ke 14. 2. 2022 21:12)

Počet profilů sdílejících s podobnými příspěvky jako tento: **28 z 29.**

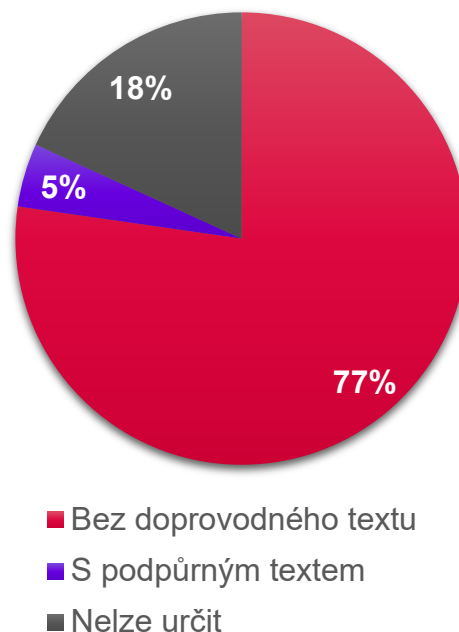
Celkový počet druhých sdílení z profilu sdílejících: **5**

Sledující obsah Protiproud.cz sdílejí i několikanásobně (u analyzovaných příspěvků nejvíce **sedmkrát**) či **opakovaně.**

Vyznění komentářů u příspěvků

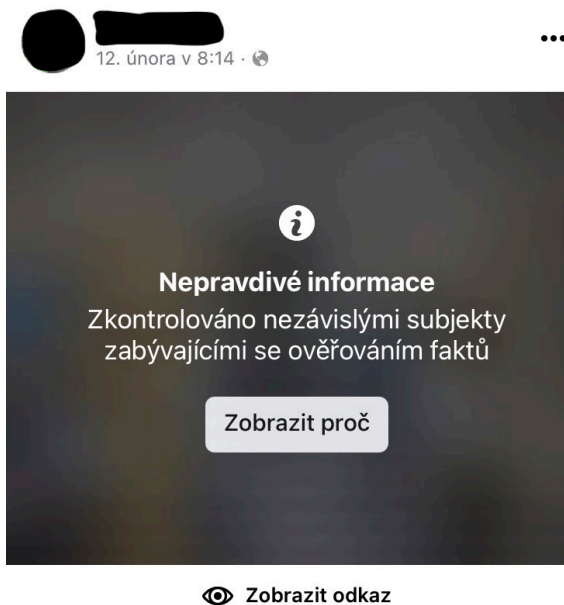

Způsob sdílení

Obsah článků Protiproud.cz a profilů sdílejících I

- Obsah článků z webu Protiproud.cz je jednoznačně prodemonstrační. V textech jsou demonstrující opakovaně označováni jako ochránci svobody a demokracie, jako tzv. nepodvolení (toto slovo sice evokuje negativně zabarvené „nepřizpůsobivé“, ale má naopak velmi pozitivní význam).
- Sdílející příspěvků Protiproud.cz jsou kromě ostrého vyhranění proti očkování protizápadní a proruští, sdílejí četné dezinformace o slovenské prezidentce (označované za americkou agentku), fotomontáže urážející zejména Markétu Pekarovou, ale i další reprezentanty vládnoucí pětikoalice označované jako „pětislepenec“ (často sdílejí věci, které jsou rovnou už FB označovány jako nepravdivé), politicky blízko jim jsou Václav Klaus a jeho syn, případně Trikolóra nebo SPD. Jsou hrdí na označení „antivaxer“.

Obsah článků Protiproud.cz a profilů sdílejících II

- Ochráncem svobody je v četných kolážích i textech označován ruský prezident Vladimir Putin, velmi často sdílející příspěvků Protiproud.cz sdílejí také homofobní, nacionalistický nebo šovinistický obsah, kyberšikana Zuzany Čaputové a Markéty Pekarové Adamové mají jednoznačně genderový rozměr.
- Ve výrazném kontrastu k nenávisným komentářům vůči jiným lidem či skupinám lidí je náklonnost ke zvířatům.
- Příkladem naprostého překódování původního sdělení a jeho zneužití jsou příspěvky sdílející jako podporu pro antivakcinační postoje mezi množstvím proruských materiálů citáty Karla Kryla (např. z roku 1969), hlavní tváře českého odporu proti sovětské okupaci v roce 1968.

24. ledna v 10:50 ·
Len pripomínam že Západ asi už zabudol na výprask od Rusov !

1

Shrnutí

- Informace o demonstracích využívají k propagandistickým účelům jak dezinformační weby, tak jejich sledovatelé, kteří sdílejí vedle obsahu těchto webů i zprávy z mainstreamových médií k tomuto tématu. Ani nejsdílenější příspěvky ze stránek médií ve sledovaném období ale nebyly významněji sdíleny dále.
- U drtivé většiny lidí, kteří sdíleli příspěvky o demonstracích, se objevují na jejich profilech militantní příspěvky namířené proti očkování a jeho příznivcům, stejně jako další dezinformace, zejména o lidskoprávních tématech a geopolitické situaci. Sdílející velmi často v záplavě agresivních stanovisek akcentují krásu přírody či tradiční rodinné hodnoty, případně sdílí užitečné informace ke svým koníčkům, ale zároveň se vyhýbají zveřejňování větších detailů ze svého soukromí. Z většiny vytvářejí svůj obraz nesmlouvavých bojovníků za správnou věc, používajících zdravý rozum, se srdcem na pravém místě.
- Úplná distorze původního významu sdělení či povahy osobnosti nejvíce bije do očí u Karla Kryla a Vladimira Putina, kteří se pro mnohé ocitají „na jedné lodi“ jako ochránci svobody, na jejichž úsudek se v případě Kryla dalo, či v případě Putina stále ještě dá spolehnout.
- V komentářích u článků na facebookových stránkách iDNES.cz i Protiproud.cz je minimum konstruktivní diskuze, naopak výrazně zastoupeny jsou nadávky, ponižování a zesměšňování prostřednictvím ironie.